

Poznań, dnia 28 stycznia 2022 r.

aplikant radcowski Dawid Stefańczyk

Przewaga kontraktowa w sektorze rolno-spożywczym, czyli o tym, na co może sobie pozwolić silniejszy ekonomicznie

Z dniem 23 grudnia 2021 r. w polskim porządku prawnym zaczęła obowiązywać **ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi** (dalej: „Ustawa”). Ustawa zastąpiła dotychczas obowiązującą o tożsamej nazwie i stanowi konsekwencję wdrożenia do krajowego systemu prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych (dalej: dyrektywa 2019/633). Wskazana dyrektywa miała na celu wprowadzenie na obszarze Unii Europejskiej wspólnych, minimalnych ram w stosowaniu jednolitego podejścia do nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności. Z uwagi na to, że dyrektywa 2019/633 wprowadziła przepisy wykraczające poza zakres dotychczasowej ustawy, polski ustawodawca zdecydował się na uchwalenie nowego aktu prawnego. Jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu Ustawy, za pozostawieniem dotychczasowej nazwy przemawiał fakt, iż poprzednia ustawa regulująca nieuczciwe praktyki handlowe obowiązywała w Polsce już od kilku lat, a sam zakaz nieuczciwego wykorzystania przewagi kontraktowej zdążył zakorzenić się w świadomości zainteresowanych podmiotów.

Cel ustawy pozostaje niezmiennie ten sam – chodzi o zwalczanie praktyk, polegających na nieuczciwym wykorzystywaniu siły przetargowej między dostawcami a nabywcami produktów rolnych i spożywczych. Nowa ustawa wykorzystuje regulacje obowiązujące dotychczas od dnia 12 lipca 2017 r. i rozszerza je o rozwiązania wzmacniające ochronę podmiotów o mniejszym potencjale ekonomicznym. Niniejszy alert ma za zadanie przybliżyć najistotniejsze zmiany.

Po pierwsze, **definicja produktu rolnego lub spożywczego została rozszerzona**. Dotychczasowe przepisy obejmowały produkty przeznaczone do spożycia przez ludzi lub których spożycia przez ludzi można się spodziewać, a zatem był to katalog otwarty, co niejednokrotnie powodowało wątpliwości interpretacyjne. Nowa definicja **posiłkuje się listą produktów wymienionych w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej**, a ponadto **obejmuje produkty w nim niewymienione, ale przetworzone z wykorzystaniem produktów wymienionych w załączniku, pod warunkiem, że nadają się one do spożycia**. W rezultacie nowa Ustawa objęła dodatkowo swoim zasięgiem dostawców i nabywców takich produktów jak, np. pasze, zwierzęta żywe czy nasiona i owoce oleiste będące przedmiotem produkcji rolników. Na potrzeby nowych regulacji **wyodrębniono ponadto kategorię łatwo psujących się produktów**. Zgodnie z art. 3 pkt 5 Ustawy, za takie uznaje się **produkty rolne i spożywcze, które ze względu na swoją naturę lub etap przetwarzania mogą przestać nadawać się do sprzedaży w okresie 30 dni od zebrania, wyprodukowania lub przetworzenia**.

Po drugie, **wprowadzono liczne domniemania** dotyczące ustalenia, **kiedy zachodzi znacząca dysproporcja w potencjale ekonomicznym pomiędzy nabywcami a dostawcami**, a nadto **wprowadzono „progi”, w jakich występują relacje obrotu rocznego osiąganego przez dostawcę do obrotu rocznego nabywcy i odwrotnie**. Na gruncie poprzednich przepisów pojęcie przewagi kontraktowej w odniesieniu do stosowania nieuczciwych praktyk było nieostre, odnoszące się wyłącznie do pojęcia znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym, co również budziło liczne problemy interpretacyjne.

Kolejnym *novum*, jest zawarty w **art. 8 ust. 1 Ustawy katalog 17 przykładowych praktyk wykorzystujących w sposób nieuczciwy przewagę kontraktową**. Wśród nich można wskazać na m.in.:

- 1) dokonanie przez nabywcę zapłaty dostawcy po upływie terminów określonych w ustawie – zróżnicowanie terminów w zależności od tego, czy umowa przewiduje regularne albo nieregularne dostarczanie produktów oraz tego, czy przedmiotem dostaw są produkty łatwo psujące się, bądź inne produkty,
- 2) jednostronną zmianę przez nabywcę warunków umowy,

- 3) nieuzasadnione obniżanie należności z tytułu dostarczenia produktów po jego przyjęciu przez nabywcę w całości albo umówionej części, w szczególności na skutek żądania udzielenia rabatu,
- 4) groźenie podjęciem handlowych działań odwetowych lub podejmowanie takich działań przeciwko dostawcy, jeżeli ten korzysta z praw przysługujących mu na mocy umowy lub przepisów prawa,
- 5) żądanie przez nabywcę od dostawcy ponoszenia całości lub części kosztów obniżek cen produktów sprzedawanych przez nabywcę w ramach organizowanej przez nabywcę promocji.

Praktyki wymienione w art. 8 ust. 1 pkt 1-10 Ustawy pozostają bezwzględnie zakazane, natomiast praktyki wymienione w pkt 11-16 są dozwolone, o ile zostały one przed ich stosowaniem jasno i jednoznacznie uzgodnione w umowie między nabywcą a dostawcą. Mimo, że lista nieuczciwych praktyk pozostaje otwarta i ma charakter jedynie przykładowy, stąd możliwe jest szersze stosowanie Ustawy i uznanie za nieuczciwe również innych działań, jakich dopuszczają się podmioty w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, to w przeciwieństwie do poprzedniej regulacji, ustawodawca określił charakter tych praktyk, pozwalając dostawcom i odbiorcom na bardziej świadome działanie.

W tym zakresie należy odwołać się do przepisu **art. 6 Ustawy, zgodnie z którym wykorzystanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jeżeli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes**. Ponadto ustawowy katalog praktyk odnosi się wyłącznie do działań, które mogą podejmować nabywcy względem dostawców. Nie oznacza to jednak, że ustawa nie sankcjonuje nieuczciwych praktyk dostawców wobec nabywców – nic bardziej mylnego. W przypadku wystąpienia praktyki wykorzystującej przewagę kontraktową dostawcy względem nabywcy, sprawa każdorazowo będzie badana przy użyciu przesłanek z art. 6 Ustawy, a więc sprzeczności z dobrymi obyczajami i zagrożenia lub naruszenia istotnego interesu nabywcy.

Jeżeli chodzi o postępowanie w sprawach praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, Ustawa w głównej mierze powiela dotychczasowe rozwiązania proceduralne. Organem właściwym w sprawach nieuczciwych

MASIOTA

ADWOKACI I RADCOWIE PRAWNI

praktyk pozostaje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK), którego zadania rozszerzone zostały o obowiązek współpracy z Komisją Europejską i organami innych państw członkowskich UE uprawnionymi do egzekwowania przepisów wdrożonych na podstawie dyrektywy 2019/633.

Ponadto Prezes UOKiK został wyposażony w uprawnienie do przedstawienia sądowi istotnego poglądu w sprawach roszczeń cywilnoprawnych związanych ze stosowaniem przez dostawców wobec nabywców lub przez nabywców wobec dostawców praktyk mogących stanowić praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową. W porównaniu do dotychczasowych przepisów, przewidziano kolejną – obok wstępnego ustalenia, czy doszło do stosowania nieuczciwych praktyk – podstawę do wszczęcia postępowania wyjaśniającego przez Prezesa UOKiK, w postaci badania rynku. Przepisy dotyczące nakładania kar również zostały utrzymane w takim samym brzmieniu jak do tej pory, z tym zastrzeżeniem, że wprowadzono możliwość dobrowolnego poddania się przez stronę karze pieniężnej.

Nowe przepisy mają przyczynić się do ochrony mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze sprzedaży produktów rolnych i spożywczych. Czas pokaże, jaki będzie ich rzeczywisty wpływ na relacje handlowe podmiotów w tym sektorze gospodarki.

MASIOTA
adwokaci i radcowie
prawni

Adres korespondencyjny:

Poznań
ul. Paderewskiego 6/2, 61-770 Poznań
tel. +48 61 852 36 23
kancelaria@masiota.com

Oddział:

Warszawa
ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa
tel. +48 22 630 94 49
office@masiota.com

www.masiota.com